

Η Θέση του Εκπαιδευτικού στην Εξ' Αποστάσεως Διδασκαλία. Η Περίπτωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας

Κ. Κωστοπούλου¹, Α. Ζωγράφου², Β. Τσιάμαλος³, Δ. Κατσίμπας⁴

¹ Μαθηματικός, 2^ο Γυμνάσιο Τρίπολης, MEd Επιστήμες Αγωγής
kalkostop@sch.gr

² Πληροφορικής, 1^ο Γενικό Λυκείου Θήβας, MEd Επιστήμες Αγωγής
anzograf@sch.gr

³ Φιλολόγος, Δ/ντής 1^{ου} Γενικού Λυκείου Θήβας
mail@1lyk-thivas.voi.sch.gr

⁴ Πληροφορικής, Γενικό Λύκειο Οиноφύτων, MEd Επιστήμες Αγωγής
dimkatsibas@hotmail.com

Περίληψη

Στη σημερινή εποχή, οι άνθρωποι στην προσπάθειά τους να προσαρμοστούν στις μεταβαλλόμενες και αυξανόμενες ανάγκες και απαιτήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος, επικαιροποιούν τις γνώσεις τους μέσω της συνεχούς επανεκπαίδευσης. Ειδικότερα, στο χώρο της εκπαίδευσης, οι αλλαγές αυτές αφορούν, κυρίως, στην εφαρμογή νέων μεθόδων διδασκαλίας, μια εκ των οποίων είναι και η διδασκαλία εξ' αποστάσεως. Στο πρώτο μέρος της εισήγησης, παρουσιάζεται ένα σύντομο ιστορικό και θεωρητικό πλαίσιο της εξ' αποστάσεως διδασκαλίας και των Συστημάτων Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων και Τάξεων. Στο δεύτερο μέρος, εξετάζεται η λογική της, τα συστήματα διδασκαλίας και η θέση του εκπαιδευτικού, καθώς και η στήριξη και τα οφέλη που λαμβάνει ο εκπαιδευόμενος. Θα παρουσιάσουμε το Moodle που είναι μία από τις πλέον διαδεδομένες πλατφόρμες Συστημάτων Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων και Τάξεων, και θα αναφέρουμε χαρακτηριστικό παράδειγμα χρήσης του στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας. Τέλος, με τη χρήση ερωτηματολογίου θα καταγραφούν οι απόψεις των φοιτητών του Πανεπιστημίου για τη θέση του εκπαιδευτικού στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως και πως αυτή εφαρμόζεται μέσα από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου.

Λέξεις-Κλειδιά: Εξ' αποστάσεως Διδασκαλία, Εκπαιδευτικός, φοιτητές, Πλατφόρμα, Moodle, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση ως διαρκής διαδικασία προσφοράς και κοινωνικοποίησης συνιστά έναν δυναμικό παράγοντα σε κάθε κοινωνική περίπτωση. Αυτό άλλωστε υποδηλώνει και η διαρκής προσαρμογή της στις νέες συνθήκες ώστε να εκφράζει τις αναγκαιότητες της κάθε κοινωνίας και να μπορεί να προσφέρει πάντοτε στις νέες πραγματικότητες. Η

εποχή μας είναι ανταγωνιστική σε πολλούς τομείς, κατά συνέπεια και στην εκπαίδευση. Η εξ' αποστάσεως διδασκαλία σήμερα βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος και πολλοί εκπαιδευτικοί φορείς δημόσιοι και ιδιωτικοί την εφαρμόζουν με σκοπό να προσφέρουν δυνατότητες μάθησης σε κοινό που δεν μπορεί να τις αποκτήσει με τον παραδοσιακό-συμβατικό τρόπο. Η αυξανόμενη ανάγκη για απόκτηση όλο και πιο εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με την σύγχρονη τεχνολογία, συνετέλεσαν στο να εφαρμοστεί η εξ' αποστάσεως διδασκαλία.

Κεφάλαιο 1^ο: Θεωρητικό Υπόβαθρο

1.1 Ορισμός της εξ αποστάσεως διδασκαλίας

Οι αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες ανάγκες και απαιτήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος οδηγούν τους ανθρώπους σε συνεχή επανεκπαίδευση. Οι ενήλικες όμως, υπόκεινται σε περιορισμούς που αφορούν κυρίως την έλλειψη χρόνου λόγω των κοινωνικών και επαγγελματικών υποχρεώσεών τους και ως εκ τούτου στρέφονται σε μη παραδοσιακές αλλά ευέλικτες εκπαιδευτικές μεθόδους μάθησης, απαλλαγμένες από χωροχρονικές δεσμεύσεις. Κύριο χαρακτηριστικό της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης, είναι η απόσταση ανάμεσα στο διδάσκοντα και στο διδασκόμενο (Keegan, 1996). Ένας πιο ποιοτικός ορισμός που περιγράφει την εξ' αποστάσεως διδασκαλία αναφέρει ότι, η εκπαίδευση αυτή διδάσκει και ενεργοποιεί τον διδασκόμενο πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μία ευρετική πορεία αυτομάθησης, με την προϋπόθεση βέβαια, ότι υπάρχουν αναγκαία τα «εσωτερικά κίνητρα» που παρακινούν τον διδασκόμενο να βελτιώσει τις επιδόσεις του (Λιοναράκης, 2001). Είναι μια ευέλικτη μέθοδος, με δυναμικό χαρακτήρα, που μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε με μερική χρήση της τεχνολογίας, όπως όταν δεν υπάρχει σύνδεση στο διαδίκτυο (εκπαιδευτικά Cds), είτε με χρήση τεχνολογικού υλικού και σύνδεση στο διαδίκτυο (Αράπογλου, 2010).

1.2 Ορισμός των Συστημάτων Διαχείρισης ηλεκτρονικών Μαθημάτων και Τάξεων (Learning Management System)

Τα Συστήματα Διαχείρισης ηλεκτρονικών Μαθημάτων και Τάξεων, είναι διαδικτυακές εφαρμογές μέσω των οποίων σχεδιάζονται και διαχειρίζονται εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Απευθύνονται σε επιχειρήσεις και εκπαιδευτικούς Οργανισμούς, μέσω των οποίων παρακολουθείται η επίδοση και η πρόοδος των εκπαιδευόμενων (Αράπογλου, 2010). Μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά τους είναι: η online αξιολόγηση, η online μάθηση, η συνεργατική μάθηση, η ενεργητική μάθηση, η εποικοδομητική μάθηση, η εξατομικευμένη μάθηση και η διαχείριση των εκπαιδευτικών πόρων. Ένα από τα συστήματα αυτά που κερδίζει έδαφος στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, είναι και η εκπαιδευτική πλατφόρμα Moodle.

Κεφάλαιο 2^ο: Εκπαιδευτικός και Διδασκαλία εξ' Αποστάσεως

2.1 Στρατηγικές Διδακτικές της εξ αποστάσεως διδασκαλίας

Στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως τέσσερις διδακτικές στρατηγικές θεωρούνται αποτελεσματικές και αυτές είναι: η συνεργατική μάθηση, η ενεργητική μάθηση, η εποικοδομητική μάθηση και η εξατομικευμένη μάθηση (Κόκκος, 1998).

- Η συνεργατική μάθηση (collaborative learning) εφαρμόζεται σε μια ομάδα ανθρώπων με κοινά μαθησιακά χαρακτηριστικά γνώρισμα (Παντάνο-Ρόκου, 2001), όπου τα μέλη της μαθαίνουν το ένα από το άλλο μέσω εκπαιδευτικού υλικού. Επιτυγχάνουν όλοι, όταν επιτυγχάνει η ομάδα και άρα Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτύχει η ομάδα, είναι η θετική αλληλεξάρτηση μεταξύ των μελών της.
- Στην ενεργή μάθηση (active learning) ο διδασκόμενος ανακαλύπτει τη γνώση μόνος του μέσα από το υλικό που του δίνει ο διδάσκοντας-καθοδηγητής, αλλά και από πηγές που ο ίδιος ανακαλύπτει ύστερα από προσωπική έρευνα (Παντάνο-Ρόκου, 2001). Ο πρώτος κανόνας της αληθινής μάθησης που μας μεταφέρει από τη δασκαλοκεντρική στη μαθητοκεντρική προσέγγιση, στην οποία ο διδάσκοντας αποτελεί μέλος της μαθησιακής κοινότητας (Polya, 1998).
- Η εποικοδομητική μάθηση (constructive learning) στηρίζεται στη δημιουργία γνώσης με βάση τις προϋπάρχουσες αντιλήψεις, ιδέες και εμπειρίες που έχει ο διδασκόμενος (Παντάνο-Ρόκου, 2001). Είναι μια ενεργή δραστηριότητα που επηρεάζεται από το περιβάλλον όπου διδάσκεται μια ιδέα και οικοδομείται η γνώση, με τον διδάσκοντα να βρίσκεται στη θέση του γνωστικού οδηγού που παρέχει καθοδήγηση.
- Η εξατομικευμένη μάθηση (individualized learning) ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του διδασκόμενου. Στοχεύει στην ενεργότερη και παραγωγικότερη συμμετοχή του, σε αλληλεπίδραση με το εκπαιδευτικό υλικό μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων διαχείρισης μάθησης (Learning Management Systems-LMS), όπως του μαθησιακού περιβάλλοντος του Moodle, ενώ εκείνος καθορίζει την πορεία της μελέτης του.

Σε όλες τις διδακτικές στρατηγικές, το εκπαιδευτικό υλικό έχει πρωταγωνιστικό ρόλο καθώς είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ του διδάσκοντα και του διδασκόμενου. Προκύπτει μία τριαδική σχέση μεταξύ των συντελεστών της διδασκαλίας εξ' αποστάσεως όπως φαίνεται στο σχήμα 1.1 (Λιοναράκης, 2001).

Σχήμα 1.1. Τριαδική σχέση μεταξύ των συντελεστών της εξ αποστάσεως διδασκαλίας

2.2 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού είναι να διδάσκει τον εκπαιδευόμενο και γι' αυτό ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο και δομημένο με τρόπο που να μπορεί ο διδασκόμενος να βρει λύση στα ερωτήματά του χωρίς την άμεση βοήθεια εκπαιδευτή. Για να οδηγηθεί ομαλά στην πορεία της αυτομάθησης, ο διδασκόμενος ακολουθεί μια σειρά από δραστηριότητες που κάνουν πιο δημιουργική τη μελέτη του. Οι δραστηριότητες αυτές καταγράφονται αυτόματα και δίνουν τη δυνατότητα στον καθηγητή να παρακολουθήσει την εξέλιξη αλλά και να παρέμβει όπου απαιτείται διόρθωση.

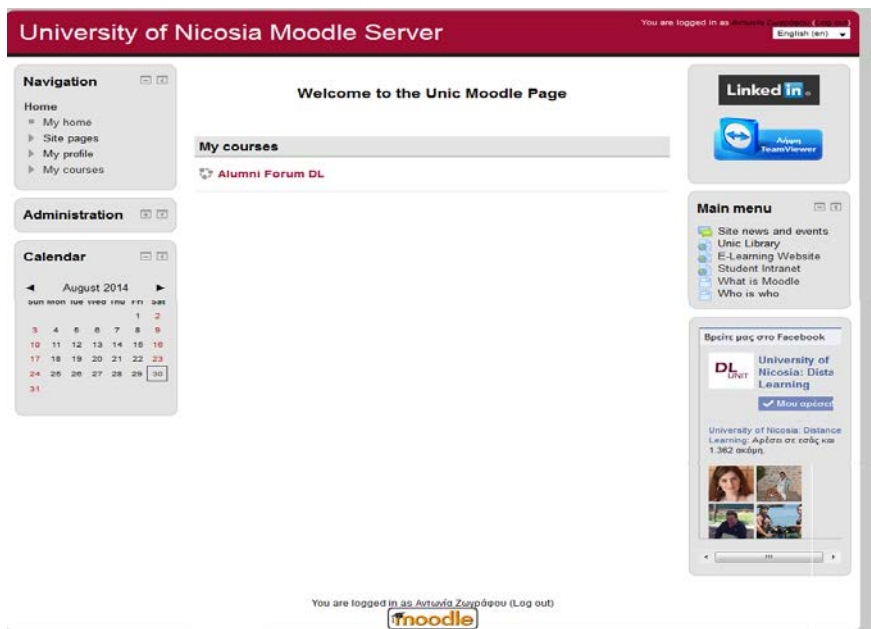
Η συνειδητή επιλογή των διδασκόμενων μιας τέτοιου είδους εκπαίδευσης, παίζει καταλυτικό ρόλο στις επιδόσεις τους, στον τρόπο που αντιμετωπίζουν το αντικείμενο που θα διδαχθούν και στην εν γένει συμπεριφορά τους. Πρέπει να αυτενεργήσουν σ' ένα σύγχρονο περιβάλλον μάθησης και με κριτική σκέψη απέναντι στη πληθώρα πληροφοριών που δέχονται και να οδηγηθούν σε υψηλή απόδοση. Ο εκπαιδευτής οφείλει να μεταδώσει μηνύματα αισιοδοξίας και να ενεργοποιήσει τους εκπαιδευόμενους στο να λειτουργούν αυτόνομα αλλά και στα πλαίσια της ομαδικότητας (Λιοναράκης, 2006).

Είναι λοιπόν κατανοητό, ότι η συναισθηματική νοημοσύνη των ατόμων είναι αλληλένδετη με την επιτυχία ενός εξ' αποστάσεως προγράμματος. Οι πέντε διαστάσεις της συναισθηματικής νοημοσύνης αφορούν προσωπικές δεξιότητες, αυτοεπίγνωση, αυτορρύθμιση, κίνητρα συμπεριφοράς και κοινωνικές δεξιότητες, όπως ενσυναίσθηση και ικανότητα στις σχέσεις (Goleman, 1998). Οι πρώτες, καθορίζουν το πόσο καλά χειρίζεται κάποιος τον εαυτό του και οι δεύτερες, το πόσο καλά χειρίζεται κάποιος τις σχέσεις του με τους άλλους. Έτσι, ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος καταγράφουν τα δυνατά τους σημεία και τις αδυναμίες τους ώστε να ενισχύσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα ενός εξ' αποστάσεως προγράμματος.

Κεφάλαιο 3^ο: Η Εκπαιδευτική Πλατφόρμα MOODLE

3.1 Ορισμός της πλατφόρμας Moodle

Το Moodle (Modular Object - Oriented Dynamic – or Developmental - Learning Environment) είναι ένα περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης, παρέχεται δωρεάν ως ελεύθερο λογισμικό-λογισμικό ανοικτού κώδικα (στον οποίο μπορούν να γίνουν επεμβάσεις, διορθώσεις και προσθήκες) και μπορεί να τρέξει σε οποιοδήποτε σύστημα που υποστηρίζει PHP, ενώ έχει τη δυνατότητα να συνδυάζεται με πολλούς τύπους βάσεων δεδομένων (ιδιαίτερα MySQL). Η ευρέως διαδεδομένη πλατφόρμα Moodle έχει σχεδιαστεί για να παρέχει στους εκπαιδευτικούς, τους διαχειριστές και τους μαθητές ένα ενιαίο ισχυρό, ασφαλές και ολοκληρωμένο σύστημα για τη δημιουργία εξατομικευμένων περιβαλλόντων μάθησης. Δημιουργήθηκε το 1999 από τον ελληνικής καταγωγής Αυστραλό Martin Dougiamas και είναι βασισμένο στη φιλοσοφία μάθησης που ονομάζεται «κοινωνική εποικοδομητική μάθηση» (social constructionist pedagogy). Χρησιμοποιείται από πολλούς φορείς και πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο (Εικόνα 1). Στην Ελλάδα, χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, από τους εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους των ΤΠΕ του Β' επιπέδου. Τέλος, στηρίζεται σε παιδαγωγικές αρχές που ευνοούν τη συνεργασία των εκπαιδευόμενων στη δόμηση της γνώσης, την κοινή χρήση πόρων, την επικοινωνία, την ανταλλαγή ιδεών-γνώσεων και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και ικανότητας.

Εικόνα 1. Η εκπαιδευτική πλατφόρμα Moodle του Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Κεφάλαιο 4^ο: Μεθοδολογία της Έρευνας

4.1 Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας είναι να συγκεντρωθούν και να μελετηθούν οι απόψεις των φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για τη θέση του εκπαιδευτικού στην εξ' αποστάσεως διδασκαλία και πως αυτή πραγματικά εφαρμόζεται μέσα από το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν για το θέμα είναι τα ακόλουθα:

1. Πως οι δυνατότητες και τα χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle συμβάλλουν στην υλοποίηση της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης;
2. Ποιος είναι ο ρόλος των καθηγητών στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση;
3. Ποιες είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση;

4.2 Μεθοδολογία

Η έρευνα που διεξήχθη ήταν ποσοτική και η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν αυτοσχέδιο και απευθύνονταν στους φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας, ήταν ανώνυμο και εμπιστευτικό και συνοδευόταν και από μια επιστολή ενημέρωσης για το σκοπό της συμπλήρωσής του. Έχει συνολικά 36 ερωτήσεις και αποτελείται από δυο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει 6 ερωτήσεις γενικής φύσεως (τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων) και το δεύτερο περιέχει 30 ερωτήσεις κλειστού τύπου και χωρίζεται σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει επτά ερωτήσεις οι οποίες αφορούν την αξιολόγηση των δυνατοτήτων και των χαρακτηριστικών της εκπαιδευτικής πλατφόρμας για την συμβολή στην υλοποίηση της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει δεκατρείς ερωτήσεις που αφορούν την αξιολόγηση του ρόλου των καθηγητών του Πανεπιστημίου στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Η τρίτη ομάδα περιέχει δέκα ερωτήσεις που αφορούν το βαθμό δυσκολίας που αντιμετωπίσαν οι φοιτητές στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως κατά διάρκεια των σπουδών τους. Οι φοιτητές μπορούσαν να απαντήσουν με χρήση της κλίμακας Likert διαβαθμισμένης από το 1 μέχρι το 5.

Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων και των πινάκων της έρευνας ήταν το Microsoft Office Excel 2003 τμήμα του Microsoft Office Professional Edition 2003, πνευματικά δικαιώματα Copyright 1985-2003 Microsoft Corporation .

4.3 Συλλογή δεδομένων

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος εξ' αποστάσεως του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Πριν την διεξαγωγή της κυρίως έρευνας μοιράστηκαν τα ερωτηματολόγια σε 10 φοιτητές, διαδικτυακά, με σκοπό να διορθωθούν πιθανά λάθη και να συμπληρωθούν τυχόν παραλήψεις, για έλεγχο της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας. Όλα τα ερωτηματολόγια της πιλοτικής έρευνας επεστράφησαν στους ερευνητές και αφού έγινε η στατιστική ανάλυση και έγιναν οι απαραίτητες βελτιώσεις και προσθήκες, οι ερευνητές προχώρησαν στη διεξαγωγή της βασικής έρευνας. Η έρευνα έγινε τον Αύγουστο του 2014 και τα ερωτηματολόγια, που συνοδεύονταν από σαφείς οδηγίες, μοιράστηκαν από τους ερευνητές στους φοιτητές μέσω του διαδικτύου στο προσωπικό τους e-mail και επιστράφηκαν μέσα σε τρεις μέρες απαντημένα. Επίσης, δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην εμφάνισή του ερωτηματολογίου ώστε να είναι εντυπωσιακό και ενδιαφέρον.

Από τα 60 ερωτηματολόγια που μοιράστηκαν, επεστράφησαν συμπληρωμένα τα 48. Δηλαδή απάντησε το 80% του δείγματος .

Κεφάλαιο 5^ο : Αποτελέσματα της Έρευνας

5.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Από τους 48 φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος που απάντησαν στην έρευνα, οι 32 ήταν γυναίκες που αποτελούσαν το 66,67% του δείγματος και οι 16 ήταν άντρες και αποτελούσαν το 33,33%.

Από αυτούς, 8 εκπαιδευτικοί (16,67%) ανήκουν στις ηλικίες των 24-29 ετών, οι 12 δηλαδή το 25,00% στις ηλικίες των 30-35, οι 8 ή το 16,67% στις ηλικίες των 36-46, οι 16 δηλαδή το 33,33% των 30-35 ετών και υπόλοιποι 4 (8,33%) στις ηλικίες των 51-59 ετών.

Από τους 48 φοιτητές οι 36 είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί (75,00%), οι 8 (16,67%) αναπληρωτές, οι τρεις δηλαδή το 6,25% είναι ωρομίσθιοι και ένας (2,08%) βρίσκεται σε διαθεσιμότητα.

Σχετικά με τα έτη προϋπηρεσίας, 8 εκπαιδευτικοί (16,67%) έχουν 0-5 έτη, 24 εκπαιδευτικοί (50,00%) έχουν 6-10 έτη, 12 εκπαιδευτικοί (25,00%) έχουν 11-15 έτη και 4 εκπαιδευτικοί (8,33%) έχουν 26-30 έτη προϋπηρεσίας.

Από αυτούς 8 εκπαιδευτικοί (16,67%) διδάσκουν σε Νηπιαγωγείο, 14 (29,17%) διδάσκουν σε Γυμνάσιο, 18 εκπαιδευτικοί (37,50%) σε Γενικό Λύκειο, 4 εκπαιδευτικοί (8,33%) σε ΕΠΑΛ και 4 εκπαιδευτικοί (8,33%) διδάσκουν σε άλλου τύπου σχολεία.

Συμπεραίνουμε ότι οι γυναίκες είναι διπλάσιες από τους άντρες. Το μεγαλύτερο ποσοστό ηλικιακά είναι 33,33% και ανήκει στις ηλικίες των 41-45 ετών, μεταξύ των ηλικιών 24-29 και 36-40 υπάρχει ισοκατανομή με ποσοστό 16,67% στην κάθε ομάδα

και το μικρότερο ποσοστό 8,33 % ανήκει στις ηλικίες των 51-59 ετών. Παρατηρούμε ότι, στην πλειοψηφία είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί. Το μεγαλύτερο ποσοστό προϋπηρεσίας είναι 6-10 έτη με ποσοστό περίπου 50,00%, ενώ το μικρότερο ποσοστό 8,33% έχει προϋπηρεσία από 26-30 έτη. Παρατηρούμε επίσης ότι, το μεγαλύτερο ποσοστό 37,50% διδάσκει σε Γενικό Λύκειο και υπάρχει ισοκατανομή με ποσοστό 8,33% που διδάσκουν σε ΕΠΑΛ και άλλου τύπου σχολεία.

5.2 Ειδικές Ερωτήσεις

Στους Πίνακες 1, 2 και 3 παρουσιάζονται, τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με την αξιολόγηση των δυνατοτήτων και των χαρακτηριστικών της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle, την αξιολόγηση των καθηγητών του Πανεπιστημίου τους στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων κατά τη διάρκεια του προγράμματος και το βαθμό δυσκολίας που αντιμετώπισαν οι φοιτητές στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Α) Αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle

Στον πίνακα 1 καταχωρούνται οι απόψεις των φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος εξ' αποστάσεως του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων και των χαρακτηριστικών της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle που χρησιμοποίησαν κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού τους προγράμματος. Από τις απαντήσεις των φοιτητών προκύπτει ότι, το 83,33% των φοιτητών πιστεύουν ότι η πλατφόρμα Moodle είναι πάρα πολύ εύκολη στη χρήση. Επίσης, ένα άλλο μεγάλο ποσοστό το 75,00% θεωρεί ότι είναι πάρα πολύ λειτουργική. Το 75,00% δηλώνει ότι μέσω της πλατφόρμας γίνεται σωστή διαχείριση των πόρων από καθηγητές και φοιτητές σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Επίσης, ένα ποσοστό 75,00% απάντησε ότι η εκπαιδευτική πλατφόρμα υποστηρίζει την επικοινωνία σε πολύ μεγάλο βαθμό. Το ίδιο ποσοστό θεωρεί ότι η δυνατότητα αποστολής εργασιών online και η επιστροφή των εργασιών με σχόλια υποστηρίζεται από την πλατφόρμα σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Το 50,00% θεωρεί ότι υποστηρίζει την αξιολόγηση σε πολύ μεγάλο βαθμό (π.χ. μέσω ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών). Τέλος, το 41,67% απαντάει ότι προάγει την ομαδική εργασία.

Πίνακας 1. Απόψεις φοιτητών για τις δυνατότητες και τα χαρακτηριστικά της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
7. Την ευκολία χρήσης	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	83,33%
8. Την λειτουργικό-	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%

9.	τητα Την διαχείριση πόρων (π.χ. μαθή- ματα, αρχεία)	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%
10.	Την υποστήριξη της επικοινωνίας.	0,00%	0,00%	8,33%	75,00%	16,67%
11.	Την προαγωγή ομαδικής εργασί- ας.	0,00%	0,00%	25,00%	41,67%	33,33%
12.	Την υποστήριξη αξιολόγησης (π.χ. μέσω ερωτήσεων πολλαπλών επιλο- γών.	0,00%	0,00%	0,00%	50,00%	50,00%
13.	Τη δυνατότητα αποστολής εργα- σιών online και την επιστροφή των εργασιών με σχό- λια και βαθμολό- γηση.	0,00%	0,00%	0,00%	25,00%	75,00%

Β) Αξιολόγηση των καθηγητών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας από τους φοιτητές

Στον παρακάτω Πίνακα 2 αποτυπώνονται οι απόψεις των φοιτητών του εξ' αποστάσεως Μεταπτυχιακού Προγράμματος του Πανεπιστημίου της Λευκωσίας ως προς την αξιολόγηση των καθηγητών του Πανεπιστημίου. Σύμφωνα με τον πίνακα διαπιστώνουμε ότι το 50,00% θεωρούν σε πολύ μεγάλο βαθμό ότι οι καθηγητές προσφέρουν ένα καλά δομημένο μάθημα και ότι οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό. Το 50,00% απάντησε ότι οι καθηγητές προωθούν την συνεργασία μεταξύ των φοιτητών σε πολύ μεγάλο βαθμό και ότι δίνουν σαφείς εξηγήσεις και οδηγίες και παρέχουν ανατροφοδότηση. Επίσης, το 58,33% απάντησε ότι οι καθηγητές διεγείρουν το ενδιαφέρον των φοιτητών σε πολύ μεγάλο βαθμό και ότι παρουσιάζουν το μάθημα με απλό και κατανοητό τρόπο σε πολύ μεγάλο βαθμό. Το 50,00% απάντησε ότι οι καθηγητές είναι καλοί γνώστες του εκπαιδευτικού αντικείμενου σε πολύ μεγάλο βαθμό και το 41,67% δήλωσε ότι παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια και υποστήριξη στους φοιτητές όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα δυσκολίας σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Το 50,00% απάντησαν ότι οι καθηγητές προτρέπουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των φοιτητών στο φόρουμ της πλατφόρμας πάρα πολύ, ενώ το 41,67% δήλωσε ότι οι καθηγητές χρησιμοποιούν προσωπικό ύφος. Η συντριπτική πλειοψηφία 83,33% απάντησε ότι ακολουθούν το διάγραμμα του μα-

θήματος σε παρά πολύ μεγάλο βαθμό. Τέλος, το 50,00% απάντησε ότι οι καθηγητές συμπεριφέρονται με δίκαιο τρόπο σε όλους τους φοιτητές σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

Πίνακας 2. Απόψεις φοιτητών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για τη συμβολή των καθηγητών στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων κατά την διάρκεια του προγράμματος.

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
14. Προσφέρουν ένα καλά δομημένο μάθημα.	0,00%	0,00%	8,33%	50,00%	41,67%
15. Αξιοποιούν αποτελεσματικά το υλικό του μαθήματος.	0,00%	0,00%	16,67%	50,00%	33,33%
16. Προωθούν την συνεργασία μεταξύ των φοιτητών.	0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	50,00%
17. Δίνουν σαφείς υποδείξεις και επεξηγήσεις.	0,00%	0,00%	25,00%	25,00%	50,00%
18. Παρέχουν ανατροφοδότηση.	0,00%	8,33%	16,67%	25,00%	50,00%
19. Διεγείρουν το ενδιαφέρον των φοιτητών.	0,00%	0,00%	8,33%	58,33%	33,33%
20. Παρουσιάζουν το μάθημα με απλό και κατανοητό τρόπο.	0,00%	0,00%	0,00%	58,33%	41,67%
21. Είναι καλοί γνώστες του εκπ/κου αντικειμένου.	0,00%	0,00%	8,33%	50,00%	41,67%
22. Παρέχουν την κατάλληλη βοήθεια και υποστήριξη στους φοιτητές όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα ή δυσκολία.	0,00%	0,00%	25,00%	33,33%	41,67%
23. Προτρέπουν την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των φοιτητών στο φόρουμ της πλατφόρμας.	0,00%	0,00%	0,00%	50,00%	50,00%
24. Χρησιμοποιούν προσωπικό ύφος.	0,00%	0,00%	25,00%	33,33%	41,67%
25. Ακολουθούν το διάγραμμα του μαθήματος.	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	83,33%

26. Συμπεριφέρονται με δίκαιο τρόπο σε όλους τους φοιτητές.	0,00%	0,00%	33,33%	16,67%	50,00%
---	-------	-------	--------	--------	--------

Γ) Δυσκολίες των φοιτητών που αντιμετωπίζουν στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως

Στον παρακάτω Πίνακα 3 αποτυπώνονται οι απόψεις των φοιτητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος εξ' αποστάσεως του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ως προς τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους. Σύμφωνα με τον πίνακα διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών 66,67% θεωρούν ότι δεν αντιμετώπισαν καθόλου δυσκολίες ως προς τη χρήση της ηλεκτρονικής μορφής του εκπαιδευτικού υλικού. Το 58,33% δήλωσε ότι δεν δυσκολεύτηκε καθόλου στη χρήση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας και ότι δεν είχε κανένα πρόβλημα στην συμμετοχή και στις τηλεδιασκέψεις. Το 50,00% απάντησε ότι δεν αντιμετώπισε καθόλου δυσκολίες στη παροχή βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης από την τεχνική υπηρεσία του Πανεπιστημίου και στον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας με τους άλλους φορείς και στην οργάνωση της ύλης των μαθημάτων. Επίσης, το 50,00% απάντησε ότι στη χρήση των εφαρμογών και των δυνατοτήτων που παρέχει η πλατφόρμα αντιμετώπισαν μικρή δυσκολία, ενώ το 41,67% δηλώνει ότι, αντιμετώπισαν μικρή δυσκολία στη συγγραφή των εργασιών. Περισσότεροι από τους μισούς 58,33% απάντησαν ότι είχαν πολύ μικρή δυσκολία ως προς την πρόσβαση και την αναζήτηση πληροφοριών στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου. Τέλος, το 41,67% απάντησε ότι αντιμετώπισε δυσκολίες στον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας με τους καθηγητές σε μέτριο βαθμό.

Πίνακας 3. Απόψεις φοιτητών του Πανεπιστημίου Λευκωσίας για τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην διδασκαλία εξ' αποστάσεως.

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
27. Στον χειρισμό της εκπαιδευτικής πλατφόρμας.	58,33%	25,00%	0,00%	8,33%	8,33%
28. Στην χρήση των εφαρμογών και των δυνατοτήτων που παρέχει η εκπαιδευτική πλατφόρμα.	33,33%	50,00%	0,00%	16,67%	0,00%
29. Στην παροχή βοήθειας από την τεχνική υποστήριξη του Πανεπιστημίου.	50,00%	33,33%	8,33%	8,33%	0,00%

30.	Στον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας με τους άλλους φοιτητές.	50,00%	16,67%	16,67%	16,67%	0,00%
31.	Στον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας με τους καθηγητές.	25,00%	25,00%	41,67%	0,00%	8,33%
32.	Στην παρακολούθηση και στην συμμετοχή στις τηλεδιασκέψεις.	58,33%	0,00%	25,00%	16,67%	0,00%
33.	Στην χρήση της ηλεκτρονικής μορφής του εκπαιδευτικού υλικού.	66,67%	16,67%	0,00%	8,33%	8,33%
34.	Στην οργάνωση της ύλης του μαθήματος.	50,00%	25,00%	8,33%	0,00%	16,67%
35.	Στην συγγραφή των εργασιών.	25,00%	41,67%	8,33%	8,33%	16,67%
36.	Στην πρόσβαση και στην αναζήτηση πληροφοριών στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου.	8,33%	58,33%	8,33%	16,67%	8,33%

Κεφάλαιο 6^ο: Συμπεράσματα επί των Αποτελεσμάτων

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις δυνατότητες και τη χρήση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας Moodle ως θεμελιακό εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι απαντήσεις των φοιτητών δείχνουν ότι είναι ικανοποιημένοι σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό για την ποιότητά της, την χρήση της και την ευελιξία της. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε παράγοντες όπως, η αφιέρωση χρόνου ή ειδικού ενδιαφέροντος για το αντικείμενο.

Ο ρόλος του καθηγητή αναγνωρίζεται από τους φοιτητές σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό. Γενικότερα, οι φοιτητές είχαν μια θετική στάση απέναντι στους καθηγητές ως προς τη συμβολή τους στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Ίσως αυτή η στάση να οφείλεται στο ότι επωφελούνται με την σχέση που έχουν με τους εκπαιδευτικούς με αποτέλεσμα να μεγαλώνει και η ικανοποίησή τους για το Μεταπτυχιακό. Επίσης, στο ότι οι εκπαιδευτικοί σέβονται την αυτονομία και ελευθερία των διδασκόμενων και ο ρόλος τους είναι συμβούλου και δεν παρεμβαίνει στο έργο του εκπαιδευόμενου αλλά βρίσκεται πλάι του πάντα με διακριτικότητα (Γιάγλη, Γιάγλης, & Κουτσούμπα, 2010).

Τέλος οι απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι φοιτητές κατά την φοίτησή τους ήταν ότι αυτές ήταν ελάχιστες.

Από όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι ο τρόπος οργάνωσης της διδακτικής διαδικασίας και ο βαθμός της αλληλεπίδρασης διδάσκοντα - φοιτητών και φοιτητών μεταξύ τους, από τον οποίο εξαρτάται η εμπλοκή των φοιτητών με το διδακτικό υλικό, αποτελούν τους βασικότερους παράγοντες της διδασκαλίας εξ' αποστάσεως. Οι φοιτητές θεωρούν ότι οι καθηγητές διαθέτουν σε πολύ μεγάλο ποσοστό όλα εκείνα τα προσόντα και δεξιότητες που είναι απαραίτητα για την διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και τη δημιουργία καλού κλίματος. Επίσης, σε μεγάλο ποσοστό, υπάρχει καλή επικοινωνία που είναι βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διδασκαλία.

Επίλογος

Οι γρήγορες εξελίξεις που υφίσταται η κοινωνία όπως κοινωνικές, οικονομικές, τεχνολογικές βοηθούν την διδασκαλία εξ' αποστάσεως. Με την πάροδο του χρόνου όλο και περισσότερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα χρησιμοποιούν την διδασκαλία εξ' αποστάσεως και απευθύνονται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, δίνοντας τους ευκαιρίες να αξιοποιήσουν την διδασκαλία εξ' αποστάσεως. Έτσι, γίνεται κατανοητό ότι η διδασκαλία εξ' αποστάσεως αποτελεί σήμερα την καινοτόμο πραγματικότητα ανοίγοντας νέους ορίζοντες στους εμπλεκόμενους διδάσκοντες-διδασκόμενους. Επομένως, πρέπει να εκμεταλλευτούμε τις δυνατότητες και τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, χωρίς να ξεχνάμε τη σημασία και την προσφορά των εκπαιδευτικών στην όλη πρακτική και χωρίς να θεοποιούμε τα μέσα ξεχνώντας πολλές φορές τους ανθρώπους.

Αναφορές

- Αράπογλου, Ι. (2010). *Web Services στο Moodle* (Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή Εργασία. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Αθήνα (Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων)).
- Γιάγλη, Σ., Γιάγλης, Γ. & Κουτσούμπα Μ. (2010). Αυτονομία στη μάθηση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology* .Volume 6, Number 1 & 2, 2010 Section one.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. Bantam Book.
- Keegan, D. (ed.). (1996). *Foundations of Distance education* (3rd ed.). London: Routledge.
- Κόκκος, Α. (1998). «Αρχές μάθησης ενηλίκων», στο: Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α., *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τ. Β', Σχέσεις διδασκόντων - διδασκόμενων*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Λιοναράκης, Α. (2001). «Για ποια εξ' αποστάσεως εκπαίδευση μιλάμε;», εισήγηση στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 25 - 27 Μαΐου, Πάτρα.

- Λιοναράκης, Α. (2006). *Ανοιχτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Παντάνο-Ρόκου, Φ. Μ. (2001). «Παιδαγωγικά μοντέλα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση των νέων τεχνολογιών», στο: *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Αθήνα: Προπομπός, σσ. 189-225.
- Polya, G. (1998). *Πώς να το λύσω*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Abstract

Nowadays, people in their efforts to adapt to the changing and growing needs and demands of the work environment, update their knowledge through continuous retraining. In particular, in the field of education, these changes relate mainly to the implementation of new teaching methods, one of which is distance learning. In the first part of the paper, presented a brief historical and theoretical context of distance learning and Systems Management Computer Courses and Classes. The second part examines the logic of systems of instruction and position of the teacher, and the support and benefits received by the student. We will present Moodle which is one of the most widespread platforms Course Management Systems and classes, and we will mention a typical example of use of the Graduate Program at the University of Nicosia. Finally, using a questionnaire we will record the views of students of the University for the post of teacher in distance learning and how it is applied through the Graduate Program of the University.

Keywords: Distance Learning, teachers, students, Platform, Moodle, Graduate Program, University of Nicosia.